

СЛИКА ПРВА

ТУРСКИ ЗБЕГ – ИЗГОН ТУРАКА ИЗ ЦРНОГОРСКИХ СЕЛА НА
ЂУРЂЕВДАН 1806. ГОДИНЕ

Не мирује барјак, окачен на липу у Марића авлији,
на ветру који ћарлија. Алекса се, загледан у небо, пре-
крсти и промрси себи у недра: Помози, боже.

Уђе у кућу и с врата се обрати придошлицама:

– Добро ми дошли.

– Боље те нашли.

– Помаже Бог, браћо моја.

– Бог ти вазда помого.

– Што нас вако хитно сазва, Алекса Поповићу, не
гори кућа?

– Гори богме већ више од четири века, Милоше
Теодоровићу. Позвао сам вас баш овде у кућу Стамен-
ка Марића, јер је ово отмена, имућна и борбена поро-
дица. Селу и друштву дала је велики број најугледни-
јих грађана и дива. Марићи су оснивачи села Субјела.
Дошли су пре скоро две стотине година из Севојна.
Старином су из Малина у Црној Гори. Бавили су се ру-
дарством.

– А што нас баш на овај дан окупи?

– Баш данас сам вас сазвао, на двадесет шести фе-
бруар, јер је на данашњи дан, пре шест векова, умро

Стефан Немања. Овај дан је ушао у српско памћење као Преподобни Свети Симеон Мироточиви. Отац ми је причао да је на тај дан 1206. године, над Стефановим моштима, његов најмлађи син, студенички архимандрит Сава Немањић, измирио завађену браћу, зетског удеоног владара Вукана и великог жупана све српске земље Стефана, и обавезао их да у миру раде на уједињењу свих српских земаља у једну државу. А мене је отац обавезао да ако икад неко државно предузеће покренем, то на овај дан учиним.

– Какво то државно предузеће покрећеш?

– Намера ми је да се данас, овде и на овај дан договоримо да изгнамо Турке из наших села и целог нашег краја.

– Оћемо ли имати снаге?

– Имаћемо ако верујемо.

– Кога све позва, Алекса?

– Као што видите, у Марића дворе позвао сам моје Поповиће из Субјела, кумове од старине Витезовиће из Бјелоперице, затим Симовиће из Љутица, Петра ајдука и његовог синовца Јована Демира из Дружетића, Радована Марковића из Косјерића, Милоша Милошевића Теодоровића из Добриња и Василија Јовановића из Рожаца.

– Ђецо моја, соколови српски, да и ја као домаћин коју речем – јави се старина Стаменко. – Част ми је да се у мом дому, на данашњи дан, овако збори. И част ми је да се оваква господа и јунаци нађоше под мојим кровом, а посебно ми је задовољство којим сте поводом овде.

Предак вашег позивара Алексе је поп Лука Мраковић из Цикота, одакле су Обреновићи, први и чувени каменоресци са којима се такмиче Васићи на Каблару. У Цикоте је Лука дошао преко Захарића из Кремана.

Дошао је са четири брата: Мијаилом, Филипом, Рајицом и Јеремијом. Јеремију је запопио и преселио да попује у Скакавцима. Филип је са синовима и стоком прешао у Душковце, Рајица у Дружетиће, а Мијаило је остао у Цикотама.

Поп Лука је служио у цркви сијечоријечкој, тамо је умро и сахрањен половином прошлога века.

Синови поп Лукини су Илија, Алекса, Аћим и Павле. Илија се запопио у Сијечној Ријечи, па је касније прешао брату Аћиму у Субјел. Од Аћима, Алексе и Илије остало је по једно женско дјете. Илија се закалуђери и оде у Никоље као Исаија. Павле је био сточар у Мајдану на Руднику, тамо се оженио из Брезне од Боровљака. Он је једини имао пуно мушке деце. Аћим је био прави сељак, копао и орао код куће, док је Алекса трговао и по свету ишао. То је наш Алекса Поповић. Родио се у Субјелу.

Прошле године, у време напада Црног Ђорђија на Ужице, дођу ужички Турци на Црнокошу да опипају српске топове, да виде да ли су трешњеви. Кад виде праве топове од туча, они се заплачу и рекну: „Е, оди-ста хоће да се мења царство!“

То рекоше они чији су се прађедови потурчили да би одржали своја имања и град сами у својим рукама.

Споразум о миру сачинио је Алекса, и то тако да ужички Турци између себе истерају нишкога Омер-агу, Бега Новљанина, Фочић Осман-агу и њихову дружину, да даду 50.000 гроша војнога намета и 80 атова.

Ако то прихвате, да седе мирно и да раде сваки свој посао.

Све се овако уреди и тада је Црни Ђорђије Алексу Поповића поставио за војводу ужичког.

И још ћу вам нешто рећи. Срби верују у обележене људе. Било вољом божјом, било вољом ђавољом, зна-